

Sygn. akt V U 997/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant Barbara Wypych

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2016 r. w Kaliszu

odwołania A. T. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 20 lipca 2016 r. Nr (...)

w sprawie A. T. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 20 lipca 2016 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje A. T. (1) emeryturę poczynając od dnia 1 kwietnia 2016 r.

UZASADNIENIE

W dniu 05.04.2016 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. został złożony wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach dla A. T. (1).

Decyzją z dnia 20.07.2016 r. w sprawie (...) Zakład ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił A. T. (1) prawa do emerytury. Zdaniem ZUS w O. odwołujący nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. nie wykazał 25 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r. oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Od tej decyzji wniósł odwołanie A. T. (1), w którym podniósł, iż wykonywana przez niego praca w okresie od (...) do 20.06.1974 r. w gospodarstwie rolnym rodziców powinna być uwzględniona do ogólnego stażu pracy, a do pracy w szczególnych warunkach winny być zaliczone okresy zatrudnienia: od 01.07.1978 r. do 31.01.1994 r. w (...) na stanowisku operatora dźwigu i kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS w O. podtrzymał argumentację wcześniej przedstawioną w zaskarżonej decyzji, podniósł, iż odwołujący nie udowodnił okresu 25 lat zatrudnienia oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach oraz wniósł o oddalenie odwołania A. T. (1).

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący urodził się dnia (...) Organ rentowy uznał odwołującemu staż pracy na dzień 01.01.1999 r. wynoszący 24 lata, 5 miesięcy i 9 dni. Organ rentowy nie uznał odwołującemu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od

(...) do 20.06.1974 oraz nie uznał okresu pracy w szczególnych warunkach od 01.07.1978 r. do 31.01.1994 r. w (...)na stanowisku operatora dźwigu i kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

W niniejszej sprawie odwołujący zmierzał do wykazania okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od (...) do 20.06.1974r. oraz okresu pracy w szczególnych warunkach od 01.07.1978 r. do 31.01.1994 r. w (...)na stanowisku operatora dźwigu i kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym 3,5 tony.

Odwołujący nie należy do OFE. Odwołujący posiadał status pracownika. Odwołujący obecnie pobiera zasiłek dla bezrobotnych.

Rodzice odwołującego I. i S. T. byli ludźmi urodzonymi w latach 1924 i 1931. Zawodowo zajmowali się rolnictwem. Mieli gospodarstwo rolne o powierzchni 9,73 ha w Macewie oraz uprawiali jeszcze grunty w S. o powierzchni około 3ha, na których nie zostali uwłaszczeni, ale które należały do ich rodziny i obecnie uprawia je brat odwołującego. Rodzice odwołującego uprawiali zboża, ziemniaki, buraki. Hodowali inwentarz: jednego a potem dwa konie, około 10 sztuk bydła dorosłego i tzw. młodzież, trzodę chlewną – około 20 sztuk, owce- także około 10 sztuk.

Małżonkowie T. mieli dzieci: R. rocznik 1953 i A. rocznik 1956. R. po ukończeniu szkoły podstawowej w 1967 r. uczył się w szkole przysposobienia rolniczego około 2 lata, następnie pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. R. T. odbywał zasadniczą służbę wojskową w okresie od 28.04.1973 r. do 10.04.1975 r. Następnie po odbyciu tej służby R. T. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, jemu zostało to gospodarstwo przekazane i użytkuje je do dzisiaj.

Odwołujący po ukończeniu szkoły podstawowej w 1971 r., od dnia 01.09.1971 r. uczęszczał do szkoły ponadpodstawowej- (...) Szkoły (...) w M. przez okres do 20.06.1974 r. Odwołujący dojeżdżał do szkoły autobusem blisko 20 km w jedną stronę.

Odwołujący nie powoływał się na pracę w gospodarstwie rolnym rodziców, ubiegając się o pracę.

Odwołujący wykonywał stałą codzienną pracę w gospodarstwie rolnym rodziców w lipcu i sierpniu 1972 r. oraz w okresie od 28.04.1973 r. do 30.09.1973 r. W okresie lipca i sierpnia 1972 r. czyli w okresie wakacyjnym odwołujący mógł wykonywać pracę i była potrzeba, aby ją wykonywał. Natomiast w okresie od 28.04.1973 r. do 30.09.1973 r. brat odwołującego odbywał służbę wojskową, w domu pozostali jedynie rodzice odwołującego więc była potrzeba wykonywania pracy przez odwołującego i w tym okresie było takie nasilenie prac i taki długi dzień iż odwołujący mógł po zakończeniu zajęć szkolnych wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze 4 godziny dziennie. Odwołujący taką pracę przy opręcie zwierząt, pracach polowych, żniwach, wykopkach i odchwaszczaniu roślin wykonywał.

Odwołujący na 01.01.1999 r. wykazał okres zatrudnienia wynoszący 25 lat.

(dowód: częściowo zeznania odwołującego, częściowo zeznania świadków I. M. i H. C., akta osobowe odwołującego)

W okresie od 01.07.1978 r. do 31.01.1994 r. odwołujący zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w K.. Przedsiębiorstwo to zajmowało się świadczeniem usług transportowych dla drogownictwa. Dysponowało taborem samochodów ciężarowych w liczbie około 30 sztuk w placówce w P., w której pracował odwołujący. Ze świadectwa pracy z dnia 03.02.1994 r. wynika, iż odwołujący pracował jako operator. W dniu 03.03.1998 r. pracodawca wystawił odwołującemu świadectwo pracy w szczególnych warunkach za okres od 01.07.1978 r. do 31.01.1994 r. na stanowisku kierowca oraz maszynista żurawia – Wykaz A Dział VIII i V poz. 2 i 3 punkt 5 i 33 Zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 29.06.1983 r. w sprawie prac w szczególnych warunkach z zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej. Stanowisko maszynista żurawia wynika z angaży z dnia 15.05.1984 r., 21.03.1985 r., 10.12.1985 r., 21.04.1986 r., 01.04.1986 r., 05.12.1986 r., 24.07.1987 r., 20.05.1988 r., 18.10.1988 r., 23.03.1989 r., 04.08.1989 r., 22.09.1989 r., 31.01.1990 r., 14.10.1992 r., 22.06.1992 r., 15.10.1992 r., 01.12.1992 r., 20.10.1993 r., kwestionariusza osobowego z dnia 29.03.1988 r., i z dnia 08.11.1984 r. oraz z dnia 01.03.1981 r. Z umowy o pracę z dnia 01.07.1978 r. wynika stanowisko kierowca. W

wynagrodzeniu przewidziano dodatek za rodzaj prowadzonego pojazdu. Stanowisko kierowca wynika z angażu z dnia 11.06.1979 r. Z pisma z dnia 12.12.1979 r. wynika wniosek o przekwalifikowanie na stanowisko maszynista żurawia. Z angażu z dnia 30.10.1980 r. wynika stanowisko operator. Podobnie z angażu z dnia 31.05.1982 r. i z dnia 20.09.1982 r. Z angażu z dnia 29.03.1982 r. wynika stanowisko kierowca. Z pisma z dnia 30.10.1980 r. wynika stanowisko operator, z powierzeniem obowiązków kierowcy. W podaniu o pracę z dnia 09.06.1978 r. odwołujący wskazał stanowisko kierowcy i powoływał się na uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii A, B, C, E, T. Z wniosku o zatrudnienie z dnia 30.06.1978 r. wynika zatrudnienie na stanowisku kierowcy samochodu S.samowładowczy.

Uprawnienia do obsługi żurawi odwołujący posiada - w klasie II – od dnia 10.03.1984 r., w klasie III od dnia 08.11.1979 r. Prawo jazdy kategorii CE odwołujący posiada od 07.11.1977 r., a kategorii T – od 30.09.1974 r.

Odwołujący wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony w okresie od 01.07.1978 r. do 12.12.1979 r., a następnie od 13.12.1979 r. do 31.01.1994 r. pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony i operatora żurawia na podłożu takiego samochodu.

Odwołujący wykonywał przez okres ponad 15 lat pracę w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A Dział VIII poz. 2 i Dział V poz. 3 przepisów ogólnych – kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony i maszynista ciężkich maszyn budowlanych i drogowych.

Odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach także w innych okresach: od 01.03.1994 r. do 31.03.1996 r. w (...) Sp. z o.o. w P., od 10.04.1996 r. do 31.12.1996 r. w Przedsiębiorstwie Usługowo- Handlowym (...) w P., w okresie od 06.01.1997 r. do 31.12.1997 r. w I. M. W. w P. oraz w okresie od 02.01.1998 r. do 31.12.1998 r. w Hurt Cal Zakład (...) w P. – wszędzie na stanowisku kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony i operator żurawia.

(dowód: zeznania odwołującego, zeznania świadków A. T. (2) i H. W.).

Sąd odmówił wiary zeznaniom odwołującego i świadków M. i C. w części dotyczącej tego, iż także w dalszym okresie, innym niż wskazany przez Sąd, odwołujący miał możliwość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze co najmniej 4 godziny dziennie, a to z uwagi na inne nasilenie prac w okresie późnej jesieni, zimy oraz wczesnej wiosny, krótki dzień i stąd ograniczenie możliwości wykonywania pracy po zajęciach szkolnych.

Możliwość uzyskania emerytury przez mężczyzn przed ukończeniem 65 roku życia przewidywał do 31.12.2008 r. przepis art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748). Obecnie osoby urodzone po 31.12.1948 r., które osiągnęły wiek wymieniony w art. 32 i pracowały w szczególnych warunkach mogą przejść na emeryturę na warunkach przewidzianych w art. 184 wymienionej ustawy. Muszą, m.in. spełniać warunek wykazania stażu pracy 25 lat dla mężczyzn i 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 01.01.1999 r. Przepis ten wymagał także dla spełnienia warunków do świadczenia, rozwiązania stosunku pracy i braku przynależności do OFE. Warunek rozwiązania stosunku pracy nie obowiązuje od 01.01.2013 r.

Dla celów ustalenia uprawnień do wcześniejszej emerytury za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Wiek emerytalny takich osób, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie ustawy oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zmianami), a także na podstawie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie wymienionych aktów.

Pierwszym z warunków do przyznania emerytury jest brak przynależności do OFE lub przekazanie środków z OFE na środki budżetowe i odwołujący ten warunek spełnia. Kolejnym warunkiem jest ukończenie 60 roku życia. Odwołujący

osiągnął wymagany przez przepisy wiek w dniu (...). Następnym warunkiem jest przepracowanie wymaganego okresu zatrudnienia tj. co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy uznał, iż odwołujący wykazał okresy składkowe i nieskładkowe za okres 24 lata 5 miesięcy i 9 dni na dzień 01.01.1999 r.

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy odwołujący na dzień 01.01.1999 r. wykazuje ogólny staż pracy wynoszący 25 lat. Zauważyć należy, iż emerytura w obniżonym wieku z uwagi na pracę w szczególnych warunkach przewidziana jest obecnie, oprócz emerytur pomostowych, jedynie dla grona osób, które w określonej dacie spełniły warunki stażowe. Tą datą jest 01.01.1999 r. Spełnienie warunku 20 lat zatrudnienia na tę datę dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn dotyczyć będzie z upływem czasu coraz mniejszej grupy osób - fizycznie stanie się niemożliwe wykazanie stażu pracy w takim wymiarze. Zdaniem Sądu z tego powodu rygorystycznie podejść należy do ustalania ogólnego stażu pracy ubezpieczonych, tak jak czyni się do badania stażu w szczególnych warunkach.

Co do doliczenia do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym stwierdzić należy.

Z treści art. 5 cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy składkowe i nieskładkowe, z tym, że okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nie przekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Art. 10 powołanej wyżej ustawy przewiduje natomiast możliwość uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, ale jedynie, gdy okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powołany powyżej art. 10 ustawy pozwala na uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przypadającego w czasie, kiedy nie funkcjonowało ubezpieczenie społeczne rolników (tj. przed 01.01.1983 r.). Podstawowe znaczenie ma zatem ustalenie czy wykonywanie określonych czynności w gospodarstwie rolnym można uznać za okresy pracy w tym gospodarstwie. We wskazanym przepisie nie ma jednak definicji pracy w gospodarstwie rolnym. Przyjmuje się w związku z tym, iż ustalenia czy, pracę danej osoby w gospodarstwie rolnym można uznać za pracę mogącą być uwzględnioną przy ustalaniu prawa do emerytury, dokonywać należy w oparciu o przepisy regulujące ubezpieczenie społeczne rolników. Za okresy pracy w gospodarstwie rolnym, uważa się więc okresy wykonywania pracy na takich warunkach, jakie po dniu 1 stycznia 1983 r. dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników (tak w wyroku SN z dnia 03.07.2001 r., II UKN 466/00 OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186).

Ubezpieczenie społeczne rolników regulowane jest przepisami ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 1998 r., nr 7, poz. 25 ze zmianami). Przyjmuje się powszechnie, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 powołanej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy emerytalnej). Takie stanowisko zajęto w wyrok SN z dnia 28.02.1997 r., II UKN 96/96, (OSNP, 1997/23/473), wyrażonym wprawdzie na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy, ale nadal aktualnym.

Zgodnie z treścią wskazanego powyżej art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników za domownika uważa się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie i stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. W poprzednio obowiązującej ustawie z dnia 14.12.1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin domownika definiowano jako członka rodziny rolnika, pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, mającego co najmniej 16 lat, nie podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów a ponadto osobę, dla której praca w gospodarstwie rolnym stanowi główne źródło utrzymania.

W rozpoznawanej sprawie z dokonanych ustaleń faktycznych wynika, iż odwołującemu można doliczyć okres ubezpieczenia okres uzupełniający pracy w gospodarstwie rolnym rodziców: od 01.07.1972 r. do 31.08.1972 r. oraz od 28.04.1973 r. do 30.09.1973 r. z przyczyn wskazanych wyżej.

Odwołujący wykazuje na dzień 01.01.1999 r. staż pracy wynoszący mniej niż 25 lat.

Ostatnim warunkiem uzyskania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest przepracowanie co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień 01.01.1999 r.

Odwołującemu okres taki należy uznać od 01.07.1978 r. do 31.01.1994 r. w T. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, a od 1979 r. na stanowisku kierowcy takiego samochodu i operatora dźwigu.

Odwołujący wykazał okres 25 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r. oraz okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Odwołujący spełnił zatem warunki wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do nabycia prawa do emerytury.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd orzekł jak w wyroku o uwzględnieniu odwołania i przyznaniu odwołującemu emerytury od dnia 01.04.2016 r.